Molier (fr. *Molière*), właściwie **Jean Baptiste Poquelin** (ur. 15 stycznia 1622 w Paryżu, zm.17 lutego 1673 tamże), uważany za najwybitniejszego komediopisarza w historii literatury francuskiej, aktor, dyrektor teatru.

Pochodził z rodziny mieszczańskiej, ukończył studia prawnicze, jednak pracy w zawodzie nigdy nie podjął. W 1643 r. założył w Paryżu wspólnie z Magdaleną Bejart Illustre Théâtre, wędrowną trupę, która wystawiała zapomniane farsy średniowieczne oraz włoskie commedia dell'arte. Gdy zespół zbankrutował, Molière został uwięziony za długi. Po wyjściu na wolność kontynuował życie wędrownego aktora aż do 1658 roku, kiedy to jego trupa wróciła do Paryża. W 1659 roku wystawił tam swoją komedię *Pocieszne wykwintnisie*, która odniosła ogromny sukces, wzbudzając przychylność króla Ludwika XIV.

Molière wierzył w skuteczność nauczania ze sceny. Komedie jego odznaczają się niezwykłą różnorodnością i najwyższymi walorami artystycznymi. Uprawiał tzw. wielką komedię, widowiska farsowe, komedię heroiczną i komediobalet. Połączył w nich tradycję rodzimej farsy ludowej z elementami włoskiej commedia dell'arte i klasycznej sztuki komicznej (Arystofanes i Plaut). Prezentując galerię wiecznych typów ludzkich, dawał zarazem satyryczny obraz francuskiej obyczajowości XVII w. – ośmieszał salonową przesadę (*Pocieszne wykwintnisie*, wyst. 1659), niezrozumienie życia rodzinnego (*Szkoła mężów*, wyst.1661, *Szkoła żon*, wyst. 1662), hipokryzję i zakłamanie dewotów (*Świętoszek*, wyst. 1664), wielkopańską pozę arystokratów (*Don Juan*, wyst. 1665), okrutną pogardę światowców wobec uczciwych i prostolinijnych (*Mizantrop*, wyst. 1666), manię gromadzenia bezużytecznych bogactw (*Skąpiec*, wyst. 1668). Molière przepoił swą twórczość głębokim humanizmem – mimo goryczy i pesymizmu wierzył w rozum ludzki i zdolność przezwyciężania zła oraz opowiadał się za wolnym i godziwym wyborem własnej drogi. Zmarł na scenie podczas wystawiania sztuki *Chory z urojenia*. Jego prochy spoczywają na cmentarzu Père - Lachaise w Paryżu.

Najważniejsze sztuki Moliera

- *Wartogłów* (1653)
- *Zwady miłosne* (1656)
- *Pocieszne wykwintnisie* (1659)
- *Sganarel czyli Rogacz z urojenia* (1660)
- *Natręty* (1661)
- *Szkoła mężów* (1661)
- *Szkoła żon* (tytuł oryginału *L'école des femmes*) (1662)
- *Improwizacja w Wersalu* (1663)
- *Świętoszek* (tytuł oryginału: *"Tartuffe, ou l'Imposteur"*) (1664)
- *Don Juana* (1665)

- *Lekarz mimo woli* (1666)
- *Mizantrop* (1666)
- *Grzegorz Dyndała* (1668)
- *Skąpiec* (1668)
- *Pan de Pourceaugnac* (1669)
- *Mieszczanin szlachcicem* (1670)
- *Szelmostwo Skapena* (1671)
- *Uczone białogłowy* (1672)
- *Chory z urojenia* (1673)

Victor Marie Hugo fr [viktɔʀ maʀi ügo], imię często spolszczane na Wiktor, (ur. 26 lutego 1802 w Besançon, zm. 22 maja 1885 r. w Paryżu). Został pochowany w paryskim Panteonie– francuski pisarz, poeta, dramaturg i polityk. Uznawany jest za jednego z najważniejszych reprezentantów literatury francuskiej i czołowego przedstawiciela romantyzmu francuskiego.

Twórczość pisarza cechuje bogactwo, zróżnicowanie tematyczne i gatunkowe. Należą do niej powieści (między innymi *Katedra Marii Panny w Paryżu*, znana też jako *Dzwonnik z Notre Dame* i *Nędznicy*), poezja liryczna (między innymi *Ody i ballady* oraz *Legenda Wieków*),dramaty wierszem i prozą, listy oraz dyskursy polityczne w Izbie Parów (izbie wyższej parlamentu).

Victor Hugo był członkiem Akademii Francuskiej, deputowanym do Konstytuanty, a następnie Zgromadzenia Narodowego. Z powodu przekonań politycznych przez 19 lat (1851-1870) przebywał na dobrowolnym wygnaniu poza granicami Francji jako przeciwnik II Cesarstwa. Po upadku Napoleona III w roku 1870 wrócił do Francji.

Dzieciństwo i młodość

Victor Hugo urodził się w Besançon (w regionie Franche- Comtè, w departamencie Doubs), lecz dzieciństwo spędził w Paryżu. Był najmłodszym z trzech synów Sophie Trébuchet (1772-1821) i Josepha Léopolda Sigisberta Hugo (1773-1828); W dzieciństwie często przenosił się wraz z ojcem, generałem w armii Napoleona Bonaparte, do Hiszpanii i Neapolu.

Około 1813 roku, po separacji rodziców zamieszkał z matką w Paryżu. Konkubent matki był jego pierwszym nauczycielem; edukacja była nieformalna i koncentrowała się na wszechstronnej lekturze.

W 1819 wraz z braćmi Abelem i Eugeniuszem zaczął wydawać gazetę *le Conservateur littéraire*, która zwróciła uwagę na jego talent pisarski. W tym samym roku wygrał konkurs

"Académie des Jeux floraux". Ponownie nagrodzony przez tę akademię w 1820, porzucił ulubioną matematykę (rozpoczął już studia na tym kierunku) i zaczął karierę literacką.

Jego pierwszy zbiór poematów *Odes* (*Ody*) ukazał się w 1821, gdy był 19-letnim uczniem Liceum Louis-le-Grand i dzięki temu dziełu stał się znanym pisarzem. Uczestniczył w zebraniach koła literackiego Charlesa Nodiera w Bibliotece Arsenału – kolebce francuskiego romantyzmu; zebrania wywarły duży wpływ na jego twórczość. Od tego czasu datuje się jego sukces jako wszechstronnego twórcy: poety, powieściopisarza, dramatopisarza i dziennikarza.

Młody pisarz

Przełomem w twórczości Hugo była sztuka teatralna *Cromwell*, opublikowana w 1827. Od tej pory twórczość Hugo nabrała rozmachu: napisał powieści (m.in. *Katedrę Marii Panny w Paryżu*, 1831); poezje (m.in. *Pieśni o zmroku*,1835); dramaty (m.in. *Ruy Blas*, 1838).

Od 1826 do 1837 często przebywał w Château des Roches, niedaleko Bièvres, w posiadłości Bertina l'Aîné, wydawcy pisma *Le Journal des débats*. Poznał tam Berlioza, Chateaubrianda, Liszta, Giacomo Meyerbeera i tworzył zbiory poezji, m.in. *Les Feuilles d'automne* (*Jesienne liście*).

12 października 1822 r. ożenił się z Adelą Foucher, która urodziła mu pięcioro dzieci:

Hugo został przyjęty do Akademii Francuskiej w 1841 r.

W 1843 jego córka Leopoldyna zginęła tragicznie wraz z mężem Karolem Vacquerie w Villequier, topiąc się w Sekwanie. Hugo głęboko przeżył tę tragedię, która zainspirowała go do napisania wielu poematów ze zbioru *Kontemplacje* (*Les Contemplations*), szczególnie słynnego: *Demain, dès l'aube...* (*Jutro, o świcie...*).

Po zamachu stanu 2 grudnia 1851, który Hugo ostro potępił z powodu swoich przekonań (*Histoire d'un crime* [*Historia zbrodni*]), musiał wyemigrować z Francji. W okresie II Cesarstwa, jako przeciwnik reżimu Napoleona III, żył na emigracji w Brukseli, a następnie na wyspach: Jersey i w końcu na Guernsey. Był jednym z nielicznych opozycjonistów, którzy nie chcieli skorzystać z amnestii. Podczas tych trudnych lat opublikował m. in. *Les Châtiments* (*Chłosta*) (1853), utwór poetycki, wymierzony przeciwko II Cesarstwu; *Les Contemplations* (*Kontemplacje*), poezje (1856); *La Légende des Siècles* (*Legendę wieków*) (1859), oraz *Les Misérables* (*Nędzników*), powieść (1862).

W latach 60. XIX wieku odbył liczne wyprawy turystyczne do Luksemburga i do niemieckiej Nadrenii (1862, 1863, 1864, 1865). W 1871, po upadku Komuny Paryskiej, kiedy został wydalony z Belgii z powodu pomocy udzielanej komunardom, ściganym w Paryżu, znalazł schronienie na okres 3,5 miesiąca w Luksemburgu (1 czerwca–23 września). Mieszkał w mieście Luksemburg, w Vianden (2,5 miesiąca), w Diekirch i w Mondorf, gdzie leczył się w miejscowym uzdrowisku.

Powrót do Francji

Po upadku II Cesarstwa (w wyniku wojny francusko-pruskiej w 1870) powstała III Republika Francuska: Hugo mógł wreszcie powrócić po 20 latach pobytu na emigracji. Aż do śmierci pozostał jednym z najważniejszych obrońców odrodzonej republiki i jednocześnie niekwestionowanym autorytetem literackim.

„Powieść Hugo nie jest czystą rozrywką – pozostaje niemal zawsze w służbie idei. Widać to w abolicjonistycznych powieściach jego młodości i w wieku dojrzałym – w licznych, czasem aż natrętnych dygresjach o ubóstwie materialnym i duchowym – w *Nędznikach*. Jego tragiczni bohaterowie zmagają się z ograniczeniami zewnętrznymi i bezwzględnym przeznaczeniem, które może mieć swe źródło a to w społeczeństwie (Jean Valjean, Claude Gueux lub bohaterowie *Ostatniego dnia skazańca*), a to w historii (*Rok 93*) lub nawet w chwili urodzenia (Quasimodo). Duch epopei ludzi zmagających się z siłami natury, społeczeństwem albo przeznaczeniem nigdy nie opuścił pisarza. Zawsze też znajdował on swoich odbiorców bez poddawania się kaprysom mody".

Grafiki

Powszechnie nie są znane jego zamiłowania i talenty plastyczne. Ciągle odkrywa się na nowo jego obrazy. Stworzył ich około 4 tysiące , obecnie wystawiane nie tylko we Francji, ale również w Nowym Yorku, Wenecji, Brukseli i Madrycie.

Jako dobry samouk Hugo nie wahał się używać metod ludowych albo eksperymentalnych: mieszał atrament z czarną kawą, węglem, sadzami z komina, szkicując końcem zapałki albo chorągiewką ptasiego pióra.

Jego dzieła są małych rozmiarów i służyły mu do ilustrowania swej twórczości literackiej (*Les Travailleurs de la mer*) jak również jako prezenty dla przyjaciół wysyłane na urodziny lub inne okazje. Ta sztuka, którą uprawiał przez całe życie, stanowiła dlań przede wszystkim rozrywkę.

Początkowo jego prace były raczej realistyczne, ale wraz z wygnaniem i mistyczną konfrontacją poety z morzem, nabrały wymiaru prawie fantastycznego.

Ta strona talentu Hugo nie umknęła uwadze jego współczesnych i była przyczyną wielu pochwał, w szczególności od Baudelaira:

> *Nie znalazłem u wystawców Salonu tej wspaniałej wyobraźni, która tkwi w obrazach Victora Hugo jak tajemnica w niebie. Mówię o jego rysunkach atramentowych, bo to więcej niż jasne, że w poezji nasz poeta jest królem pejzażystów*

Sztuki teatralne

- *Cromwell* (1827)
- *Hernani czyli Honor kastylski* (*Hernani*, 1830)
- *Marion Delorme* (1831)

- *Król się bawi* (*Le Roi s'amuse*, 1832)
- *Lukrecja Borgia* (*Lucrèce Borgia*, 1833)
- *Marya Tudor* (*Marie Tudor*, 1833)
- *Angelo, tyran de Padoue* (1835)
- *Ruy Blas* (1838)
- *Burgrabiowie* (*Les Burgraves*, 1843)
- *Torquemada* (1882)
- *Théâtre en liberté* (1886)

Powieści

- *Bug- Jargal* (1826)
- *Han z Islandii* (*Han d'Islande*, 1823)
- *Ostatni dzień skazańca* (*Le Dernier Jour d'un condamné*, 1829)
- *Katedra Marii Panny w Paryży* (znane również jako *Dzwonnik z Notre Dame* lub *Kościół P. Marii w Paryżu*; *Notre-Dame de Paris*, 1831)
- *Claude Gueux* (1834)
- *Nędznicy* (*Les Misérables*, 1862)
- *Pracownicy morza* (*Les Travailleurs de la mer*, 1866)
- *Człowiek śmiechu* (*L'Homme qui rit*, 1869)
- *Rok dziewięćdziesiąty trzeci* (*Quatre-vingt-treize*, 1874)

Poezja

- *Odes et poésies diverses* (1822)
- *Nouvelles Odes* (1824)
- *Odes et Ballades* (1826)
- *Les Orientales* (1829)
- *Jesienne liście* (*Les Feuilles d'automne*, 1831)
- *Pieśni o zmroku* (*Les Chants du crépuscule*, 1835)
- *Głosy wewnętrzne* (*Les Voix intérieures*, 1837)
- *Światła i cienie* (*Les Rayons et les ombres*, 1840)
- *Chłosta* (*Les Châtiments*, 1853)
- *Kontemplacje* (*Les Contemplations*, (1856)
- *Legenda wieków* (*Première série* de *la Légende des Siècles*, 1859)
- *Les Chansons des rues et des bois* (1865)
- *Straszliwy rok* (*L'Année terrible*, 1872)
- *L'Art d'être grand-père* (1877)
- *Legenda wieków* (*Nouvelle série* de *la Légende des Siècles*, 1877)
- *Religions et religion* (1880)
- *Les Quatre Vents de l'esprit* (1881)
- *Legenda wieków* (*Série complémentaire* de *la Légende des Siècles*, 1883)
- *La Fin de Satan* (1886)
- *Toute la Lyre* (1888)
- *Dieu* (1891)
- *Nouvelle série* de *Toute la Lyre* (1893)
- *Les Années funestes* (1898)
- *Dernière Gerbe* (1902)
- *Océan. Tas de pierres* (1942)

Guillaume Albert Vladimir Alexandre Apollinaire de Kostrowitzky (*fr.* gijom apɔliˈnɛʁ) właściwie **Wilhelm Apolinary Kostrowicki** (ur. 26 sierpnia 1880 r. w Rzymie, zm. 9 listopada 1918 r. w Paryżu) – francuski poeta polskiego pochodzenia. Jeden z głównych przedstawicieli francuskiej awangardy poetyckiej.

Pochodzenie

Pochodził ze szlacheckiej rodziny herbu Wąż. Najprawdopodobniejsza wersja (tzw. "hipoteza rzymska") dotycząca pochodzenia jego ojca, proponowana przez biografa poety Marcela Adéma, mówi, iż był nim włoski arystokrata o szwajcarskich korzeniach, rzymianin Francesco Flugi d'Aspermont. Inne, mniej prawdopodobne, hipotezy utrzymywały, iż ojcem mógł być pewien duchowny wyższego stopnia lub Alzatczyk Juliusz Weil, późniejszy towarzysz życia matki poety (jednakże w roku urodzenia Guillaume'a miał 12 lat). Pewne jest natomiast to, iż matką Guillaume'a była polska szlachcianka Angelika Kostrowicka, o 20 lat młodsza od d'Aspermonta. Poeta był wnukiem Apolinarego Kostrowickiego, byłego kapitana rosyjskiego wojska, papieskiego Szambelana. Badacze biografii poety mieli duże problemy ze zidentyfikowaniem jego dziadka. Apollinaire żartował niekiedy, że jest synem rosyjskiego generała; jednakże tajemnica własnego pochodzenia była dla niego problemem niezwykle nurtującym, co łatwo można odnaleźć w jego twórczości poetyckiej.

Życie

Guillaume Apollinaire dzieciństwo spędził w Rzymie z matką i młodszym o dwa lata bratem Albertem. Przez pewien czas rodzina przebywała także w Bolonii. Związek Angeliki z Francesco Flugi d'Aspermontem został zerwany pod presją jego rodziny, po czym matka wraz z dziećmi przeprowadziła się do Monako. Początkowo Guillaume uczył się w kolegium Saint-Charles, następnie w kolegium Stanislas w Cannes, a później w liceum w Nicei. W tych latach przeszedł okres wielkiej żarliwości religijnej; następnie zaczął interesować się literaturą, a w szczególności poezją symbolistów. Wtedy też napisał pierwsze swoje utwory, które wydawał z przyjacielem Ange Toussaint-Luca. Poeta przyjął wtedy pseudonim Guillaume Macabre. Uczył się dobrze, jednak maturę, którą pisał w 1897 – oblał. Po tym wydarzeniu jego zainteresowanie literaturą wzrosło jeszcze bardziej. Matka, wraz ze swym towarzyszem życia – Juliuszem Weilem i synami, postanowiła opuścić Niceę. Rodzina przebywała krótko w Aix-les-Bains i Lyonie, po czym wiosną 1899 r. osiedliła się w Paryżu. Jeszcze w tym samym roku Angelika i Juliusz wyjechali do Belgii (do Spa), umieszczając chłopców na kilka miesięcy w niedalekim pensjonacie w Stavelot. To tu Guillaume napisał swoje pierwsze opowiadania i szkic do *Gnijącego czarnoksiężnika* (*L'Enchanteur pourrissant*). Gdy poeta powrócił do Paryża, postanowił znaleźć pracę; ukończył także kurs scenografii, jednak nie znalazł zatrudnienia w tym zawodzie. Pracował jako asystent pewnego literata, a także w piśmie "Tabarin". Ok. 1899-1901 zaczął pisać *Poetę zamordowanego* (*Le poète assassiné*); wtedy też powstało kilka wierszy, które później miały wejść do *Alkoholi* (*Alcools*). W sierpniu 1901 wyjechał do Nadrenii, gdzie napisał jeden ze swych ważniejszych cykli *Wiersze nadreńskie (Rhénanes)*. Podczas tego pobytu

doświadczył również pierwszej wielkiej, lecz nieszczęśliwej miłości; zakochał się w Annie Playden, ona jednak nie przyjęła jego oświadczyn. Następnie udał się w podróż do Niemiec, Czech i Austrii. Szczególnie istotny dla jego twórczości okazał się pobyt w Wiedniu i Pradze (gdzie napisał opowiadania *Przechodzień z Pragi – Le passant de Prague* i *Polowanie na orła– La chasse à l'aigle*).

15 września 1901 w miesięczniku "La Grande France" przypadł jego debiut poetycki, zaś jako prozaik debiutował w marcu 1902 w piśmie "La Revue blanche" opowiadaniem *L'Hérésiargue (Herezjarcha)* pod pseudonimem Guillaume Apollinaire. W tym czasie następują również początki jego kariery jako dziennikarza. W 1902 wrócił do Paryża. Zaczął wchodzić w środowisko literackie, coraz częściej publikować (m.in. w tygodniku "L'Européen"), a także bywać na Wieczorach *(Soirées)* organizowanych przez miesięcznik "Le Plume" (podczas których czytał swoje *Wiersze reńskie*), gdzie nawiązał liczne znajomości. Podczas wieczorów powstał zarys przyszłej grupy literackiej; osoby te łączyła chęć odnowienia poezji, a także założenia własnego pisma. Apollinaire był jednym z najważniejszych członków artystycznej społeczności paryskiego Montparnasse'u. Jego przyjaciółmi i współpracownikami byli między innymi Pablo Picasso, Gertrude Stein, Max Jacob, André Salmon, Marie Laurencin, André Breton, André Derain, Faik Konica, Blaise Cendrars, Pierre Reverdy, Jean Cocteau, Erik Satie, Ossip Zadkine, Marc Chagall i Marcel Duchamp. Krótko po wybuchu pierwszej wojny światowej zaciągnął się do wojska. W roku 1916, z powodu rany głowy po wybuchu granatu, został przeniesiony do rezerwy. W 1918 roku zmarł w Paryżu z powodu grypy "hiszpanki". Został pochowany na Cmentarzu Père-Lachaise.

Apollinaire był początkowo związany z fowistami, następnie z kubistami, torował drogę surrealizmowi (twórca tego terminu). Najbardziej popularne zbiory jego poezji to *Alkohole* (*Alcools*) i *Kaligramy* (*Calligrammes*); napisał powieść *Poeta zamordowany* (*Le poéte assassiné*). Odegrał ważną, często inspirującą rolę w kształtowaniu awangardy, zarówno w poezji, jak i sztuce. Wielokrotnie oceniał obrazy ówczesnych artystów na łamach francuskich magazynów.

Piosenki do tekstów Apollinaire'a śpiewali m.in. Yves Montand i Georges Brassens.

- 1901 - *Wiersze nadreńskie (Rhénanes)*
- 1913 - *Alkohole* (*Alcools*)
- 1918 - *Kaligramy* (*Calligrammes*)
- 1916 - *Poeta zamordowany* (*Le poète assassiné*)
- 1928 - *Malowniczy współcześni* (*Pittoresques contemporains*)
- 1907 - *Jedenaście tysięcy pałek czyli miłości pewnego hospodara*

Antoine Marie Jean-Baptiste Roger de Saint-Exupéry (ur. 29 czerwca 1900, zm. 31 lipca 1944) – francuski lotnik, pisarz i poeta.

Urodził się 29 czerwca 1900 w Lyonie we Francji w rodzinie arystokratycznej jako syn hrabiego Jeana de Saint-Exupéry. Gdy miał 4 lata, zmarł jego ojciec i Antoine z matką oraz rodzeństwem zamieszkali w zamku u ciotki. Uczył się w szkołach katolickich prowadzonych przez jezuitów. W wieku 12 lat odbył pierwszy lot samolotem jako pasażer; wtedy też przerobił swój rower, dodając mu skrzydła. W 1919 r. podjął studia na Wydziale Architektury Akademii Sztuk Pięknych. W wieku 21 lat uzyskał kwalifikacje pilota cywilnego, a w 1922 roku pilota wojskowego (podczas pobytu w centrum szkolenia pilotów wojskowych w Istres). W lotnictwie wojskowym służył krótko, gdyż na skutek wypadku, w którym został ranny, został w 1923 przeniesiony do rezerwy w stopniu podporucznika rezerwy.

W 1926 podjął pracę w Towarzystwie Lotniczym Latecoere, latając pomiędzy Francją i Afryką, głównie przewożąc pocztę, na trasie Tuluza – Casablanca- Dakar. Od 1929 do 1931 pracował jako dyrektor oddziału Latecoere Aeroposta Argentina w Argentynie, tam też poznał Argentynkę Consuelę Suncin Sandoval de Gómez, z którą ożenił się w marcu 1931 po powrocie do Francji. We Francji dalej latał, przewożąc pocztę.

W grudniu 1935 de Saint-Exupéry podjął próbę rekordowego przelotu na trasie Paryż-Sajgon samolotem Caudron Simoun, ale rozbił samolot na Pustyni Libijskiej, części Sahary w Afryce Północnej.

Podczas wojny domowej w Hiszpanii był korespondentem prasy francuskiej.
W styczniu 1938 podjął próbę przelotu na trasie Nowy Jork- Ziemia Ognista, lecz tym razem uległ wypadkowi w Gwatemali, odnosząc przy tym poważne obrażenia, których skutkiem był trwały niedowład lewego ramienia. W całej jego karierze prześladowały go liczne mniejsze lub większe wypadki lotnicze.

Doświadczenia lotnicze Antoine'a de Saint-Exupéry znalazły odbicie w jego twórczości. Pierwsze opowiadanie *L'Aviateur* (*Lotnik*) opublikował w 1926, a w 1928 wydał książkę *Courrier Sud* (*Poczta na Południe*). W 1934 napisał *Nocny lot*, a w 1939 *Ziemię planetę ludzi*, za którą otrzymał nagrodę Grand Prix Akademii Francuskiej.

II wojna światowa

Po wybuchu II wojny światowej, jako kapitan lotnictwa de Saint-Exupéry latał we francuskim dywizjonie rozpoznawczym GR II/33 stacjonującym w Orconte, wykonując kilka lotów bojowych. Po zajęciu Francji przez Niemcy, został wraz ze swoją eskadrą ewakuowany do Algieru (17 czerwca 1940) a następnie, po demobilizacji wrócił do Francji. W grudniu 1940 przedostał się przez Portugalię do USA, gdzie zajmował się pisarstwem.

Amerykańska emigracja trwała dwa i pół roku i zaowocowała trzema utworami: "Pilotem wojennym" (luty 1942), "Listem do zakładnika" (luty 1943) oraz "Małym Księciem" (kwiecień

1943). Po wykorzystaniu wszelkich możliwości i wpływów, pomimo zaawansowanego wieku jak na pilota bojowego (wiek pilotów wojskowych nie mógł przekraczać 35 lat a pisarz miał wtedy 43), przydzielono go do lotnictwa Wolnych Francuzów, podporządkowanego amerykańskiemu dowództwu. Latał w dywizjonie rozpoznawczym GC II/33 na dwusilnikowych szybkich samolotach rozpoznawczych F-5 Lightning (wersjach myśliwca P-38). Po wykonaniu dwóch misji 14 czerwca i 21 lipca 1943 z Tunezji nad Francję, uszkodził samolot przy lądowaniu i został zawieszony. Ponownie powrócił do latania bojowego 16 maja 1944, latając z Korsyki. Został awansowany do stopnia majora. 31 lipca 1944 o 8.45 (rano) wystartował do misji fotografowania niemieckich wojsk koło Lyonu, z której już nie powrócił.

Tajemnicze zniknięcie

Przez wiele lat dokładny los samolotu Antoine'a de Saint-Exupéry nie był znany, krążyły też różne teorie odnośnie do przyczyny jego śmierci. W 1998 r. rybak wyłowił z Morza Śródziemnego w okolicy Marsylii bransoletkę należącą do pisarza, a kawałki jego samolotu znaleziono w 2000 r. i ostatecznie zidentyfikowano 7 kwietnia 2004 dzięki numerom seryjnym. Jego samolot typu F-5 Lightning, wpadł do wody blisko wyspy Frioul, niedaleko Marsylii. Najprawdopodobniej został on zestrzelony przez niemiecki myśliwiec Fw 190 A-8 pilotowany przez Roberta Heichelle, który zgłaszał zestrzelenie atakującego go Lightninga 31 lipca ok. godz. 12.06. Do zestrzelenia Saint-Exupéry'ego przyznał się też w swojej książce *"Saint-Exupéry: Ostatnia Tajemnica"* niemiecki pilot Horst Rippert, jednak zaznaczając, iż nie ma absolutnej pewności co do tożsamości pilota zestrzelonego przez siebie samolotu.

- *Poczta na Południe* (*Courrier Sud*; 1928),
- *Nocny lot* (*Vol de nuit*; 1931, w 1933 w Polsce; opowiadanie),
- *Ziemia, planeta ludzi* (*Terre des hommes*; 1939, w 1957 w Polsce; opowiadanie),
- *Pilot wojenny* (*Pilote de guerre*; 1942, w 1970 w Polsce; opowiadanie),
- *List do zakładnika* (1943),
- *Mały książę* (*Le petit prince*; 1943, w 1947 w Polsce; ilustracje autora),
- *Twierdza* (1948).